

I

(Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser)

BESLUTNINGER OG RESOLUTIONER

REGIONSUDVALGET

RU'S 151. PLENARFORSAMLING, 11.10.2022-12.10.2022

Det Europæiske Regionsudvalgs resolution om regionernes og byernes tilstand i Den Europæiske Union

(2022/C 498/01)

DET EUROPÆISKE REGIONSUDVALG (RU),

DER HENVISER TIL:

- sin årlige EU-rapport om regionernes og byernes tilstand, som er udarbejdet på grundlag af en inkluderende, faktuel og evidensbaseret tilgang, hvor der bl.a. er taget højde for de lokale og regionale repræsentanternes synspunkter som afspejlet i det regionale og lokale barometer, der inddrager mange forskellige partnere og institutioner⁽¹⁾, og som giver de politiske beslutningstagere på europæisk, nationalt, regionalt og lokalt niveau dokumentation for og vigtige anbefalinger om de mest presserende udfordringer i det kommende år,
- resultatet af konferencen om Europas fremtid og de mange forslag af direkte relevans for de lokale og regionale myndigheder, som er afgørende for at tage hånd om borgernes bekymringer,
- kommissionsformandens tale om Unionens tilstand i 2022, som hun holdt den 14. september 2022, og hensigtserklæringen til formændene for Europa-Parlamentet og Rådet;

OG UD FRA FØLGENDE BETRAGTNINGER:

- den ulovlige og uberettigede russiske krig mod Ukraine har forårsaget og forårsager død og ødelæggelse og tvinger millioner af mennesker til at forlade deres hjem for enten at flytte til et andet sted i Ukraine eller til Den Europæiske Union, især de østlige medlemsstater, hvor de lokale og regionale myndigheder er de første til at yde bistand,
- konsekvenserne af krigen i Ukraine, der kommer oven i virkningerne af klimaændringerne, følgevirkningerne af covid-19-pandemien og handelsforstyrrelserne, udgør også en stor belastning for mange husholdninger, små og mellemstore virksomheder og lokale og regionale myndigheder overalt i EU som følge af det store yderligere pres på energi- og fødevarerpriserne og den stadigt stigende inflation;

1. understreger, at det er bekymrende, at RU's årlige EU-rapport om regionernes og byernes tilstand viser en voksende territorial kløft i EU som en konsekvens af følgerne af covid-19-pandemien, krigen i Ukraine og de stadig hurtigere klimaændringer;

⁽¹⁾ <https://cor.europa.eu/da/our-work/Pages/State-of-Regions-and-Cities-2022.aspx?origin=spotlight>

2. beklager, at formanden for Kommissionen i sin tale om Unionens tilstand hverken anerkendte de lokale og regionale myndigheders aktive og centrale rolle i håndteringen af disse udfordringer eller behovet for en højere grad af flerniveaustyring i EU's politikudformning og samhørighed som det overordnede mål for EU, sådan som det er fastlagt i Maastrichttraktaten, hvormed nærhedsprincippet blev indført og RU oprettet;

3. advarer om, at inflationen ikke rammer alle områder lige hårdt og indebærer en risiko for, at de eksisterende territoriale, sociale og økonomiske uligheder forværres. De højere energi- og transportomkostninger har alvorligere konsekvenser for sårbare befolkningsgrupper. Borgerne i lavindkomstregioner mærker prisstigningerne på basale varer og råvarer forholdsvist mere med en lurende risiko for fattigdom;

4. understreger betydningen af grænseoverskridende samarbejde for at uddybe Den Europæiske Union yderligere i social, økonomisk og administrativ henseende. En tredjedel af EU's befolkning bor i grænseregioner, hvor større byer eller økonomiske centre ofte ligger på den anden side af grænsen. Dette uudnyttede potentiale på områder som sundhedsvæsen, krisestyring, energiforsyning, mobilitet, uddannelse og arbejdskraft skal udnyttes bedre og fremmes særskilt;

5. opfordrer Den Europæiske Union til at støtte byer og regioner i EU og Ukraine og deres indsats for at håndtere de udfordringer, der er blevet udløst af krigen. Genopbygningen af Ukraine er en nødvendighed, en moralsk pligt og en investering for Den Europæiske Union. Processen skal foregå efter OECD's princip om bedre genopbygning (»Build back better«) og sikre bæredygtige, grønne og digitale tilgange til integreret territorial udvikling. Såvel genopbygningen af Ukraine som eftervirkningerne af krigen og pandemien i EU vil kræve en klar omprioritering inden for den nuværende flerårige finansielle ramme. Allerede i dag er den økonomiske situation i byer, regioner og EU's medlemslande spændt. Genopbygningen af Ukraine skal også ledsages af et arbejde for at fremme lokalt demokrati, der er baseret på stærke partnerskaber med lokale og regionale myndigheder i Den Europæiske Union. En decentraliseret genopbygningsproces vil også give ukrainerne et fremtidsperspektiv i deres land og dermed begrænse yderligere migrationsstrømme. Samtidig fordømmer RU hindringer for, at ukrainske borgere kan migrere, og anmoder om, at Rådets direktiv 2001/55/EF⁽²⁾ om midlertidig beskyttelse hurtigst muligt revideres med henblik på at give flygtninge en opholdsgaranti på mere end tre år;

6. mener, at støtten til ukrainske flygtninge bør anspore til at gennemføre en reform af EU's migrations- og asylsystem baseret på solidaritet, incitamentet for en retfærdig byrdefordeling, respekt for de grundlæggende rettigheder og beskyttelse af de ydre grænser. En sådan reform er endnu mere presserende i lyset af, at de skyhøje fødevarerpriser overalt i verden kan sætte gang i en strøm af migranter til EU's byer og regioner;

7. understreger, at de lokale og regionale myndigheder også er ramt af de voldsomt stigende energiregninger for offentlige tjenester og inflationens indvirkning på offentlige indkøb og lønninger. De lokale og regionale myndigheder skal betragtes som aktive partnere i energisparekampagner, i nye projekter for produktion af vedvarende energi og i beredskabsplanerne i tilfælde af energifbrydelser, således at der indtænkes lokale forhold og løsninger på tværs af grænser. Udvalget peger desuden på potentialet i lokal produktion af vedvarende energi med det formål at diversificere EU's energimiks og mindske vores afhængighed af tredjelande. Udvalget tilskynder til, at EU's finansieringsordninger og regler for offentlige indkøb og statsstøtte justeres, så lokale investeringsplaner også kan gennemføres i tider med høj inflation;

8. opfordrer EU-institutionerne og medlemsstaterne til at iværksætte ekstraordinære foranstaltninger for at støtte de lokale og regionale myndigheder i deres indsats for at afbøde energikrisens virkninger for husholdninger, sårbare lokalsamfund og lokale små og mellemstore virksomheder og holde de offentlige tjenester i gang, herunder ved at tildele dem en del af skatteindtægterne fra energiselskabernes ekstraordinært store fortjenester;

9. opfordrer Kommissionen til med det samme at foreslå et prisloft gældende i hele EU på al import af gas til Den Europæiske Union og til at bakke op om, at gaspriserne afkobles fra energipriserne, hvilket vil hjælpe med til at mindske inflationspresset;

(²) Rådets direktiv 2001/55/EF af 20. juli 2001 om minimumsstandarder for midlertidig beskyttelse i tilfælde af massetilstrømning af fordrevne personer og om foranstaltninger, der skal fremme en ligelig fordeling mellem medlemsstaterne af indsatsen med hensyn til modtagelsen af disse personer og følgerne heraf (EFT L 212 af 7.8.2001, s. 12).

10. opfordrer Den Europæiske Union til at udvikle en EU-sundhedspolitik under overholdelse af nærhedsprincippet, der styrker EU's kriseberedskab og evne til at håndtere sundhedstrusler, og som støtter kommunernes og regionernes arbejde med at forbedre folkesundheden, forebygge sygdomme og fjerne sundhedsrisici;

11. forstår, at byer og regioner skal have mulighed for at udnytte NextGenerationEU bedst muligt og fokusere på langsigtede investeringer. Derfor er det nødvendigt at revurdere reglerne for den økonomiske styring, og tidshorisonten for genopretningsforanstaltningerne bør forlænges, indtil den makroøkonomiske situation i EU's regioner er som før covid-19;

12. opfordrer på den baggrund, og på baggrund af at covid-19-pandemien og Ruslands invasion af Ukraine hindrer vores regioner og byer i at gennemføre en solid genopretning, Kommissionen, Rådet og Europa-Parlamentet til at ændre de finansielle bestemmelser med henblik på at forlænge REACT-EU-projekternes certificeringsfrister i overensstemmelse med tidsplanen for genopretnings- og resiliensfaciliteten, idet man ved at optimere anvendelsen af EU-midlerne kan sikre en dybtgående genopretning i vores territorier;

13. bifalder på den baggrund udmeldingen fra Kommissionens formand om en reel midtvejsrevision af den flerårige finansielle ramme. I forbindelse med denne midtvejsrevision bør samhørighedspolitikken styrkes til trods for den aktuelle implementeringsgrad og den lave finansielle gennemførelse, der primært skyldes covid-19-pandemien og konkurrencen med genopretnings- og resiliensfaciliteten. Midtvejsrevisionen bør desuden være en lejlighed til at oprette en ny europæisk fond til at håndtere uventede kriser, i første omgang krigen i Ukraine, efter metoden med delt forvaltning. De fortsatte finansielle overførsler fra samhørighedspolitikken til kriseindsats betyder nemlig, at det er vanskeligt for samhørighedspolitikken at løfte den opgave, som er fastlagt i EU-traktaterne;

14. opfordrer til, at der med det samme tages hul på overvejelserne om den fremtidige samhørighedspolitik, og at der anlægges en inkluderende tilgang dertil med inddragelse af alle interessenter og borgere. Det er meningen, at Samhørighedsalliancen skal fungere som den fælles platform for debat og udveksling, der inddrager EU-institutionerne i en konstruktiv dialog med byer og regioner. RU opfordrer til, at princippet om »ikke at skade samhørigheden« anvendes i alle relevante EU-politikker, bl.a. ved at foretage systematiske territoriale konsekvensanalyser og gøre noget ved udviklingsgab i områder med særlige demografiske og geografiske udfordringer, og udvalget ser gerne et tæt samarbejde med Kommissionen om definitionen af dette princip;

15. er enig med Europa-Parlamentet i at gå videre med øpagten og en EU-dagsorden for øer i stil med bypagten og den fremtidige pagt for landdistrikterne med deltagelse af de vigtigste interessenter, dvs. nationale, regionale og lokale myndigheder, økonomiske og sociale aktører, civilsamfundet, den akademiske verden og NGO'er. Udvalget minder Kommissionen om behovet for at foretage en undersøgelse af de forskellige situationer, som øområderne i Den Europæiske Union står i;

16. fremhæver, at 43 % af EU-borgerne mener, at de lokale og regionale myndigheder er centrale for klimainsatsen (en stigning på 10 % fra 2019 til 2021 i perioden med covid-19-nedlukninger og genopretning), og at 160 byer i 21 medlemsstater har fremlagt planer for tilpasning inden for rammerne af borgmesterpagten for klima og energi. RU opfordrer andre kommuner og regioner til at følge disse eksempler på bedste praksis;

17. opfatter tilpasning, reaktionen på klimakrisen samt bevarelse og genopretning af miljøet som centrale elementer for udviklingen af mere modstandsdygtige og bæredygtige samfund og økonomier, og mener, at indsatsen skal tilrettelægges lokalt i overensstemmelse med områdernes specifikke behov og karakteristika. RU gentager derfor sin opfordring til, at lokale og regionale myndigheder modtager lettere adgang til midler fra EU-fondene til gennemførelsen af politikker knyttet til den grønne pagt;

18. opfordrer til, at den fælles indsats for at bekæmpe klimaændringerne styrkes på EU-niveau og nationalt niveau, idet næsten 50 mio. mennesker i EU har været berørt af naturkatastrofer i de seneste 40 år med gennemsnitlige økonomiske tab på 12 mia. EUR om året. Samtidig bliver det stadig vigtigere at koble klima-, miljø- og socialpolitikker sammen for at sikre, at ingen borgere og ingen områder lades i stikken, efterhånden som tempoet i den nødvendige grønne omstilling sættes i vejret. I den forbindelse understreger udvalget, at der er behov for at beskytte, omlægge og tilpasse regionale og lokale infrastrukturer for at blive bedre til at håndtere klimafænomener, der tiltager i styrke og har konsekvenser for borgerne, de regionale økonomier, vigtige infrastrukturer og forsyningskæder;

19. bifalder, at Kommissionens formand i sin tale om Unionens tilstand bebuder en fordobling af EU's kapacitet til brandslukning;

20. bemærker, at byerne har en meget stor interesse i at deltage i EU's mission vedrørende klimaneutrale og intelligente byer, og efterlyser en mere inkluderende tilgang til den digitale omstilling og omstillingen inden for mobilitet, herunder ved at optrappe foranstaltningerne for at fremme dekarboniseringen, skiftet i transportform i byområder og konnektiviteten mellem by og land for at udgå en yderligere forværring af de eksisterende regionale uligheder;

21. opfordrer til, at de subnationale myndigheder inddrages fuldt ud i EU's delegation til UNFCCC COP27 og FN's CBD COP15 via RU's medlemmer. RU understreger, at COP27 vil være en lejlighed til formelt at anerkende de lokale og regionale myndigheders rolle i at højne ambitionsniveauet og fremskynde indsatsen inden for klimamodvirkning, -tilpasning og -finansiering, og udvalget gentager opfordringen til at medtage de lokale og regionale bidrag som supplement til de nationalt bestemte bidrag;

22. opfordrer til en grundig revision af forordningen om forvaltningen af energiunionen med det sigte at fastsætte et grundlag for en systematisk inddragelse af byer og regioner i planlægningen og gennemførelsen af de nationale energi- og klimaplaner. Denne revision bør også være en lejlighed til at etablere en omfattende EU-ramme for at bekæmpe energi- og mobilitetsfattigdom;

23. understreger, at de nationale genopretnings- og resiliensplaner under genopretnings- og resiliensfaciliteten er vigtige i forhold til at understøtte den grønne og digitale omstilling og nå verdensmålene for bæredygtig udvikling. Byer står for næsten 75 % af det samlede energiforbrug, 70 % af al CO₂-udledning, 70 % af foranstaltningerne til at modvirke klimaændringerne og 90 % af klimatilpasningen, og med et hastigt stigende antal lokale og regionale myndigheder, som forpligter sig til handling, skal disse myndigheder inddrages som fuldgældige partnere i udviklingen og gennemførelsen af initiativerne under den grønne pagt, navnlig på politikområder som boliger, bygningsrenovering, vedvarende energi, bæredygtig mobilitet og grønnere byer, og i initiativer som det nye europæiske Bauhaus;

24. gentager i denne sammenhæng sin efterlysning af en europæisk boligstrategi, der skal have til formål at skabe flere bæredygtige, sociale boliger og nødboliger til overkommelige priser. Strategien, som skal være i overensstemmelse med nærhedsprincippet, bør først og fremmest sikre, at der i det europæiske semester og de nationale reformprogrammer medtages et kvantitativt mål for nationale offentlige investeringer i bæredygtige, sociale boliger og nødboliger til overkommelige priser i alle EU-medlemsstater. Den bør også fremme adgangen til private investeringer ved at medtage sociale boliger og nødboliger til overkommelige priser i den fremtidige sociale EU-klassificering;

25. gentager, at det er nødvendigt at inddrage de lokale og regionale myndigheder i evalueringen og gennemførelsen af genopretnings- og resiliensfaciliteten og de nationale genopretnings- og resiliensplaner, så det også sikres, at genopretningsmidlerne anvendes på en måde, der er i overensstemmelse med de europæiske struktur- og investeringsfonde. Til trods for at retsgrundlaget for instrumentet er samhørighedspolitikken, har disse myndigheder hidtil været alt for lidt inddraget i mange medlemsstater, hvilket har skabt faldgruber for en effektiv gennemførelse og en risiko for, at de nationale planer ikke er forenelige med de regionale og lokale prioriteter og udviklingsstrategier;

26. henleder opmærksomheden på den vedvarende og store innovationskløft. 19 af de 20 regioner, der bruger flest penge på forskning og udvikling (F&U), er mere udviklede, mens to tredjedele af de 50 regioner med de laveste udgifter på området er mindre udviklede. RU fremhæver det store potentiale for, at pilotprojektet »Partnerships for Regional Innovation« kan støtte udviklingen af stedbaserede løsninger og oprettelsen af bottom-up-»territoriale missioner« som led i EU's nye innovationsdagsorden, og understreger samtidig vigtigheden af knudepunkterne for det europæiske forskningsrum (EFR);

27. understreger, at den digitale omstilling som et tværgående element spiller en rolle i bestræbelserne på at overvinde kløften i Europa, og at digital samhørighed er en nødvendighed. Med den nye »missionstilgang« til politikudformning skal samhørighedspolitikken fortsat understøtte de langsigtede mål (EU-mål) i fremtiden. En bæredygtig genopretning og modstandsdygtige samfund kræver, at de digitale kløfter overvindes ved hjælp af omfattende og inklusive strategier, hvor alle myndighedsniveauer deltager;

28. understreger, at den gennemsnitlige arbejdsløshedsprocent for unge mellem 15-29 år i EU i 2021 lå på 13 %, hvilket er et fald på 0,9 procentpoint i forhold til 2020, men med store regionale forskelle, idet ungdomsarbejdsløsheden er højere i regioner i Spanien, Grækenland og Italien. På den baggrund opfordrer RU Kommissionen til at fremlægge forslag til at afhjælpe langtidsløsheden og ungdomsarbejdsløsheden, som begge er blevet forværret som følge af krisen. Samtidig understreger udvalget, at det haster med at gøre noget ved de kønsbestemte forskelle inden for beskæftigelse. Det advarer endvidere mod den voksende risiko for fattigdom, herunder fattigdom blandt børn;

29. bifalder opfordringen fra Kommissionens formand til mere solidaritet mellem generationerne og understreger RU's førende rolle, når det gælder inddragelse af de unge og ungdomsorganisationer i udformningen af Europas fremtid, især via udviklingen af et EU-charter om unge og demokrati;

30. noterer sig, at andelen af folkevalgte kvinder i perioden 2011-2020 blev større på alle politiske niveauer, fra lokalt til nationalt niveau, men beklager, at kvinder stadig kun udgør en tredjedel af samtlige folkevalgte på alle niveauer. I 2021 var der kun lige mange mænd og kvinder blandt de valgte kandidater i 16 ud af 285 regionale forsamlinger i EU. RU erkender, at der også i dets egen sammensætning er lang vej til en lige balance mellem kønnene, og det forventer, at medlemsstaterne vil tage fat på dette spørgsmål. RU vil derfor sætte gang i overvejelser om, hvordan man kan øge kvinders deltagelse i udvalgets arbejde, øge antallet af kvinder i lederstillinger i udvalget, og øge andelen af kvindelige medlemmer og opfordrer derfor medlemsstaterne til at iværksætte initiativer, der er rettet mod at sætte kvinder i lokal og regional politik i stand til at overvinde forskelsbehandlingen i den politiske verden og fjerne de hindringer, som kvinder støder på undervejs, herunder stereotyper og opfattelser;

31. opfordrer kraftigt medlemsstaterne til med fuld inddragelse af de lokale og regionale myndigheder at iværksætte alle de nødvendige foranstaltninger for hurtigt at nå det mål, der er fastsat i EU-direktivet om bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet. Udvalget understreger samtidig, at det er vigtigt, at alle EU-medlemsstater ratificerer Istanbulkonventionen, som er Europarådets traktat, der har til formål at etablere en omfattende ramme i hele Europa for at beskytte kvinder mod alle former for vold og forebygge, retsforfølge og udrydde vold mod kvinder og vold i hjemmet;

32. mener, at kommunernes og regionernes rolle som arbejdsgivere og som leverandører og rekvirenter af velfærdstjenester er afgørende for den sociale samhørighed, ligestillingen og beskæftigelsen i Europa. Der er behov for en stærk inddragelse af arbejdsmarkedets parter, kommunerne og regionerne i udviklingen og gennemførelsen af EU-initiativer på det sociale område, hvis foranstaltningerne skal få en hensigtsmæssig og reel indvirkning på gennemførelsen af handlingsplanen for den europæiske søjle for sociale rettigheder. Det europæiske semester spiller en afgørende rolle, og det lokale og regionale niveau skal have ejerskab over beslutningerne og ansvaret for, hvordan de fælles mål skal nås. En territorial dimension og målene for bæredygtig udvikling bør også indgå i en reform af semesteret;

33. støtter Europa-Parlamentets opfordring til et konvent til revision af traktaterne, som Kommissionens formand støttede i sin tale om Unionens tilstand. RU bør inddrages fuldt ud i konventet for at repræsentere folkevalgte lokale og regionale repræsentanter i EU, og udvalget er fast besluttet på at fremme aktiv nærhed og samarbejde tættere med regionale parlamenter og sammenslutninger af lokale og regionale myndigheder. Fjernniveauforvaltning er en forudsætning for en inkluderende og effektiv beslutningsproces i EU med særlig fokus på regioner med lovgivningsbeføjelser og deres retmæssige kompetencer. I den sammenhæng glæder RU sig over Kommissionens meddelelse om, at borgerforsamlinger og andre former for deltagelsesdemokrati skal inddrages i politikudformningen i EU, idet det dog fremhæver den rolle, som demokratisk valgte repræsentanter, der er ansvarlige over for deres vælgere, spiller, og udvalget giver tilsagn om at spille en aktiv rolle i disse processer;

34. har planer om at foreslå konkrete foranstaltninger rettet mod den territoriale dimension af EU's politikker i forbindelse med opfyldelsen af EU's overordnede samhørighedsmål. Udvalget vil i den sammenhæng også tage hensyn til forslagene fra konferencen om Europas fremtid samt grænseregioners og udkantsområders særlige behov;

35. pålægger sin formand at fremsende den årlige EU-rapport om regionernes og byernes tilstand og denne resolution til formændene for Europa-Parlamentet, Kommissionen og Det Europæiske Råd samt til stats- og regeringscheferne for de 27 EU-medlemsstater og opfordrer de regionale og lokale folkevalgte politikere i EU til at formidle rapporten til borgerne og de lokale medier.

Bruxelles, den 12. oktober 2022.

Vasco ALVES CORDEIRO

*Formand for
Det Europæiske Regionsudvalg*
